

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/174495,Prezentacja-wystawy-Jestesmy-Polakami-Zwiazek-Polakow-w-Niemczech-Warszawa-2-gru.html>
26.04.2024, 08:55

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” - Warszawa, 2 grudnia 2022

W piątek 2 grudnia 2022 r. przed Domem Polonii w Warszawie (ul. Krakowskie Przedmieście 64) została otwarta ogólnopolska wystawa plenerowa „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech”.

ŻYCIE RELIGIJNE

Religious life
Religiöses Leben

Kultywowanie wiary ojców było dla Polaków w Niemczech jednym ze sposobów zachowania swojej tożsamości narodowej. (Zbiory ŚBC)

In Poland in Germany, cultivating the faith of their fathers was one of the ways of preserving their national identity. (Collections of ŚBC)

Die Pflege des Glaubens der Väter war für die Polen in Deutschland ein Mittel, ihre nationale Identität zu bewahren. (Sammlungen ŚBC)

Polacy przywrócić katolickim małżeństwom pokój, w tym czasie nie odgrzewali symbolicznie narodowe. Na zdjęciu uroczystości pogrzebowa prełata Józefa dr. Bolesława Sotkowskiego w kościele p.w. św. Józefa w Berlinie. (Zbiory ŚBC)

Polish people wanted to restore peace to Catholic marriages, at that time they did not reheat symbolically national. In the photo, the funeral of the prelate Józef dr. Bolesław Sotkowski in the church of St. Joseph in Berlin. (Collections of ŚBC)

Die Polen wollten die katholischen Ehen wieder in Ruhe bringen, zu dieser Zeit erwärmten sie nicht symbolisch die Nation. Auf dem Foto ist die Beerdigung des Prälaten Józef dr. Bolesław Sotkowski in der Kirche St. Joseph in Berlin. (Sammlungen ŚBC)

Młodym Polakom przywrócić pokój małżeństw katolickich, ale nie odgrzewali symbolicznie narację. Na zdjęciu pogrzeb prełata Józefa dr. Bolesława Sotkowskiego w kościele p.w. św. Józefa w Berlinie. (Zbiory ŚBC)

Young Poles wanted to restore peace to Catholic marriages, but they did not reheat symbolically the nation. In the photo, the funeral of the prelate Józef dr. Bolesław Sotkowski in the church of St. Joseph in Berlin. (Collections of ŚBC)

Die jungen Polen wollten die katholischen Ehen wieder in Ruhe bringen, aber sie erwärmten nicht symbolisch die Nation. Auf dem Foto ist die Beerdigung des Prälaten Józef dr. Bolesław Sotkowski in der Kirche St. Joseph in Berlin. (Sammlungen ŚBC)

SZKOŁA I MŁODZIEŻ

School and youth
Die Schule und die Jugend

Szkoła i sport dla ZPwN były znakomitą okazją do integrowania środowiska młodzieży polskiej w Niemczech. Na zdjęciu: uczniowie Gimnazjum Polskiego w Kwidzynie podczas defilady sportowej, 1939 r. (Zbiory BUO)

For the Union, school and sports were an excellent opportunity to integrate the Polish youth community in Germany. In the photo: students of the Polish Secondary School in Kwidzyn during a sports parade, 1939. (Collections of BUO)

Die Schule und der Sport waren für den Bund der Polen in Deutschland ein unerwartetes Mittel zur Integration der beiden der polnischen Jugend in Deutschland. Auf dem Foto: Schüler des Polnischen Gymnasiums in Kwidzyn bei einer Sportparade, 1939. (Sammlungen UBK)

Wedle niemieckiego ustawodawstwa szkoły polskie w Rzeszy posiadały takie same prawa, jak szkoły niemieckie, niemniej rzeczywistość odbiegała od tej teorii. Absorbentem wśród polskich uczniów politycy polscy lub niemieckie żuki w szacie wizerunku niemieckiego. Środowisko polskiej młodzieży stawało się jednocześnie „jedzeniem na Polaka”. Na zdjęciu: młodzież szkolna z Kwidzyna.

According to German legislation, Polish schools in the Reich had the same rights as German schools, although the reality was entirely different. Polish students were absorbed by Polish politicians or German thugs in German clothing. The Polish youth environment became a "meal for the Poles". In the photo: school youth from Kwidzyn.

Wedle niemieckiego ustawodawstwa szkoły polskie w Rzeszy posiadały takie same prawa, jak szkoły niemieckie, niemniej rzeczywistość odbiegała od tej teorii. Absorbentem wśród polskich uczniów politycy polscy lub niemieckie żuki w szacie wizerunku niemieckiego. Środowisko polskiej młodzieży stawało się jednocześnie „jedzeniem na Polaka”. Na zdjęciu: młodzież szkolna z Kwidzyna.

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech”. Na zdj. od prawej: dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa IPN, Adam Hlebowicz, dyrektor BEN IPN, dr Paweł Warot, dyrektor gdańskiego oddziału IPN – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Dr Paweł Warot, pomysłodawca i współautor wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” – Warszawa, 2 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa „»Jesteśmy Polakami«. Związek Polaków w Niemczech” przedstawia obecność Polaków na terenie państwa niemieckiego, działalność związku, sylwetki najbardziej znanych działaczy oraz represje, jakie ich spotykały ze strony Niemców za trwanie przy

polскоści.

- Dla ponad milionowej rzeszy Polaków, którzy pozostali na terytorium państwa niemieckiego, język polski był jednym z wyróżników, jednym z wyznaczników tożsamości tej grupy etnicznej. Bo Polacy w okresie międzywojennym, na terenie państwa niemieckiego posiadali status mniejszości narodowej, pełnię praw, (...) pokazywali, że polska przedsiębiorczość niczym nie ustępuje przedsiębiorczości współobywateli pochodzenia niemieckiego. (...) Ale od samego początku polska mniejszość w Niemczech była traktowana przez władze niemieckie w sposób niezwykle podejrzliwy. Od samego początku podlegała kontroli, a potem zmagającym się represjom, które wzmagaly się jeszcze bardziej po roku 1933. Wybuch II wojny światowej oznaczał także kres funkcjonowania Związku Polaków w Niemczech, który był emanacją aktywności Polaków żyjących w państwie niemieckim. Związek Polaków zdelegalizowano, jego działacze aresztowano, prześladowano, mordowano -

przypomniał wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski podczas wernisażu. Podkreślił, że wystawa ma przywracać pamięć o Związku Polaków w Niemczech, o jego dokonaniach i przywrócić pamięć o działaczach, o konkretnych ludziach, zaangażowanych w tę działalność.

- Sprawiedliwość w dalszym ciągu czeka i nie została oddana naszym rodakom, którzy o tę polskość walczyli

- zaznaczył wiceprezes IPN i dodał:

- Związek Polaków w Niemczech przyjął pięć prawd Polaków, (...) jedną z nich jest ta, że Polska jest naszą matką i o Polsce nigdy nie wolno mówić źle. Uważam, że powinniśmy czerpać z tego, co nasi przodkowie uważali za rzecz oczywistą, która w dzisiejszych czasach czasami się gubi. Warto do tych podstawowych wartości wracać.

Wydarzenie odbyło się w ramach 100. rocznicy obchodów powstania Związku Polaków w

Niemczech. W otwarciu wystawy uczestniczyli dr Paweł Warot, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku oraz Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN.

Ekspozycja powstała z inicjatywy dr. Pawła Warota, który jest również autorem części wystawy. Stanowi wspólne dzieło kilku oddziałów Instytutu Pamięi Narodowej, w których opracowano jej regionalne części. Została przygotowana w trzech wersjach językowych (polsko-angielsko-niemiecka). Przed Domem Polonii w Warszawie prezentowana jest zbiorcza wystawa, złożona z ponad stu plansz, które były już częściowo pokazane w innych miastach w Polsce, m.in. [10 listopada 2022 r. w Kwidzynie](#).

Autorami poszczególnych części regionalnych są: dr Paweł Warot (IPN Gdańsk) – „Warmia, Mazury, Powiśle” oraz „Na zachód od Odry”, dr Barbara Męczykowska (IPN Gdańsk) – „Ziemia łęborsko-bytowska”, Renata Skoczek (IPN Katowice) – „Górny Śląsk”, Jerzy Rudnicki (IPN Wrocław) – „Dolny Śląsk”, dr Iwona Demczyszak (Delegatura IPN w Opolu) – „Śląsk Opolski”, Piotr Orzechowski (IPN Poznań) – „Pogranicze”, Jakub Wojewoda (IPN Szczecin) – „Pomorze Zachodnie i Ziemia Lubuska”.

Koordynatorzy wystawy: Izabela Brzezińska, Krzysztof Drażba, dr Paweł Warot. Na wystawie prezentowane są materiały pochodzące ze zbiorów: Biblioteki Narodowej (BN), Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego (BUO), Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie (IP), Instytutu Śląskiego (IŚ), Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC), Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (ŚBC) oraz domeny publicznej.

Plansze tytułowe poszczególnych części wystawy

GÓRNY ŚLĄSK

Typ: Śląsk (part of Poland) / ein Teil Schlesiens (Part of Poland)
 Kreis: Górniki (part of Lublitz) / Kreis Górniki (part of Lublitz)

Autor / Autor: Andrzej Świątkowski
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
 Oddział w Katowicach

DOLNY ŚLĄSK

Lower Silesia
 Niederschlesien

Autor / Autor: Andrzej Świątkowski
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]
Opisownia / Beschreibung: [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung] | **Opisownia / Beschreibung:** [Ergänzung]

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
 Oddział w Katowicach

ŚLĄSK OPOLSKI

Opole Silesia
Opavská Slezská

Instytut Pamięi Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni Historycznych
Instytut Pamięi Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni Historycznych
Instytut Pamięi Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni Historycznych

Autor / Author / Autor / Autor
Opis treści / Contents / Inhalt / Inhalt
Klasyfikacja / Classification / Klassifizierung / Klassifizierung
Bibliografia / Bibliography / Bibliographie / Bibliographie
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift

POGRANICZE

Borderland
Grenzland

Autor / Author / Autor / Autor
Opis treści / Contents / Inhalt / Inhalt
Klasyfikacja / Classification / Klassifizierung / Klassifizierung
Bibliografia / Bibliography / Bibliographie / Bibliographie
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift
Czasopismo / Periodical / Zeitschrift / Zeitschrift

POMORZE ZACHODNIE I ZIEMIA LUBUSKA

Westen Pommern und Lubuski Kraj
Pommern und Lubuski

Projekt i realizacja: A. Górecki
Wydanie: listopad 2015 r.
Cena: 2,50 zł brutto (z VAT 23%)
Kod kreskowy: 978-83-7568-120-1
Druk: Drukarnia Regionalna „Kampania” w Zielonej Górze

Alle Länder | Wszystkie Kraje
Alle Sprachen | Wszystkie Języki
Alle Völker | Wszystkie Narody
Alle Kulturen | Wszystkie Kultury
Alle Religionen | Wszystkie Religie
Alle Wissenschaften | Wszystkie Nauki
Alle Künste | Wszystkie Sztuki
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody

**INSTITUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**
Ogólnopolski Instytut Pamięci Narodowej

IPN
Instytut Pamięci Narodowej

NA ZACHÓD OD ODRY

West of the Oder
Wschód od Odry

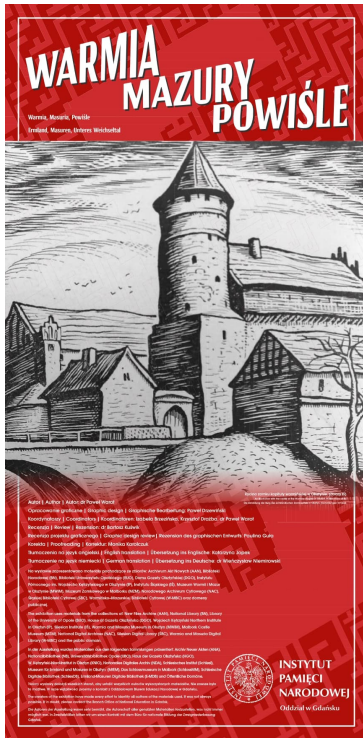
Projekt i realizacja: A. Górecki
Wydanie: listopad 2015 r.
Cena: 2,50 zł brutto (z VAT 23%)
Kod kreskowy: 978-83-7568-121-8
Druk: Drukarnia Regionalna „Kampania” w Zielonej Górze

Alle Länder | Wszystkie Kraje
Alle Sprachen | Wszystkie Języki
Alle Völker | Wszystkie Narody
Alle Kulturen | Wszystkie Kultury
Alle Religionen | Wszystkie Religie
Alle Wissenschaften | Wszystkie Nauki
Alle Künste | Wszystkie Sztuki
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody
Alle Berufe | Wszystkie Zawody

**INSTITUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**
Ogólnopolski Instytut Pamięci Narodowej

IPN
Instytut Pamięci Narodowej

Oddział w Górnym Śląsku

Związek Polaków w Niemczech

Kończący I wojnę światową traktat wersalski zdecydował bezpośrednio i pośrednio o przebiegu niemal całej zachodniej i północnej granicy Polski, pozostawiając za kordonem ponad milionową rzeszę Polaków, zamieszkujących swoje odwiecznie rodzime ziemie nad Odrą, Łyną, Bałtykiem, a od pokoleń nad Szprewą i Renem. Polacy żyli na tych terenach

pomimo prowadzonej przez Niemców długotrwałej germanizacji. Ci spośród polskich działaczy narodowych i społecznych, którzy po powstaniach wielkopolskim i śląskich pozostali w granicach Niemiec, postanowili się zorganizować, aby wspólnie oprzeć się wroziej wobec polskiej mniejszości narodowej polityce niemieckiego rządu. Polacy działali na polu politycznym, społecznym, kulturalnym i gospodarczym.

W 1922 r. powołano Związek Polaków w Niemczech. Polacy posiadali w Niemczech swoje banki, spółdzielnie, przedsiębiorstwa, szkoły, przedszkola, biblioteki. Wydawali książki, gazety, różnego rodzaju czasopisma. Kulturowana była rodzima tradycja, pomimo przeszkód rozwijała się sztuka. Trudne położenie Polaków w Niemczech pogorszyło się jeszcze bardziej, kiedy niemieccy obywatele w 1933 r. w wolnych wyborach powierzyli rządy zbrodniczej partii narodowosocjalistycznej Adolfa Hitlera. Odtąd Polacy podlegali zmasowanym represjom i terrorowi, łącznie z zabójstwami, a polskie placówki były napadane i niszczone.

Po wybuchu II wojny światowej Niemcy pozbawili Polaków statusu mniejszości narodowej, działalność Związku Polaków w Niemczech została zakazana, tak samo jak działalność wszystkich polskich organizacji. Działacze Związku trafili do obozów koncentracyjnych i więzień. Tam z powodu swojej przynależności narodowej i dotychczasowego manifestowania polskości byli torturowani i mordowani. Polski majątek został skonfiskowany przez rząd Rzeszy Niemieckiej. Do dziś Polacy nie odzyskali w Niemczech statusu mniejszości narodowej, nie zwrócono im zrabowanego majątku, nie zostały też Polsce wypłacone jakiegokolwiek reparacje wojenne.

Tekst: dr Paweł Warot